

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України Музичука Олександра Миколайовича – на дисертацію Носача Андрія Володимировича «Адміністративно-правові форми діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. В новітніх умовах проблема тероризму в Україні та світі набула нового значення, з'явилися сучасні способи розв'язання війни, приховування іноземної агресії, притерпіла змін мета терористичної діяльності. Стратегія національної безпеки має враховувати не лише внутрішні, але й зовнішні загрози. Найбільш вразливими для тероризму галузями виявилися: енергетична, інформаційна, сировинна, фінансова. Невирішеними залишаються питання протидії поширенню зброї масового знищення, штучно розроблених вірусів та захворювань тощо. Підвищену увагу до цих та інших загроз має протидіяти система спеціально створених органів та установ, вагоме місце серед яких належить Службі безпеки України.

Водночас діяльність Служби безпеки України з протидії тероризму спирається на низку методів та форм, принципів і т.п. Розробка вказаного інструментарію потребує застосування науково-обґрунтованих підходів, що обумовлює актуальність дослідження адміністративно-правових форм діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму. Крім того, актуальність дисертаційного дослідження Носача Андрія Володимировича обумовлена необхідністю удосконалення національного законодавства у сфері правоохоронної діяльності та наближення його до міжнародних стандартів.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки,

затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р., плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Загальна структура роботи в цілому є логічною, послідовною, раціональною, обґрунтованою предметом, метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на десять підрозділів, висновків й списку використаних джерел.

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України та відповідних підзаконних нормативно-правових актів, досвіду правового регулювання діяльності правоохоронних органів зарубіжних країн, узагальнення практики їх реалізації визначити сутність та особливості реалізації Службою безпеки України адміністративно-правових форм діяльності з протидії тероризму.

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації становлять загальнотеоретичні наукові праці, розробки провідних фахівців у галузі теорії держави і права, науки управління, конституційного права, адміністративного права та процесу, кримінального права та процесу, інших галузевих правових наук. Нормативною основою наукового дослідження стали: Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, законодавчі акти, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, відомчі підзаконні нормативно-правові акти.

Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять узагальнення практичної діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму, політико-правова публіцистика, довідкові видання. У ході підготовки дисертації автором використано власний досвід практичної роботи в органах та підрозділах Служби безпеки України.

Ознайомлення із дисертаційним дослідженням дає підстави для висновку, що основні положення, які виносяться автором на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Підґрунтям обґрунтованих та достовірних висновків, які доповнюють існуючі позиції науковців або повному надають вирішення існуючих проблем, виступають достатні методологічна, теоретична, інформаційна та джерельна бази.

Характеристика змісту роботи. Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем адміністративно-правових форм діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є одним із перших комплексних досліджень змісту та особливостей адміністративно-правових форм діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму та шляхів їх удосконалення.

В результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем. Зокрема, в дисертаційному дослідженні сформульовано практично значиме визначення правоохоронної діяльності (стор. 96). Принципи діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму вперше визначено як закріплені в національному та міжнародному законодавстві основоположні засади, правила, настанови, на підставі яких вона реалізує свою

компетенцію з профілактики, попередження та припинення будь-яких проявів тероризму (стор. 98).

Позитивним доробком дисертації є встановлення основних організаційних форм, що застосовуються в діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму: розгляд звернень громадян; проведення конференцій, семінарів, тренінгів з питань протидії тероризму; проведення нарад, у тому числі міжвідомчих; оприлюднення інформації з питань діяльності Служби безпеки України в даному напрямку в межах, визначених законодавством; інформаційно-аналітична робота; діловодство; матеріально-технічні операції (стор. 140).

Практично корисними є сформульовані автором основні напрямки інформаційно-аналітичної роботи Служби безпеки України у сфері протидії тероризму, а саме: постійний аналіз інформації з метою забезпечення оперативного управління; планування та прогнозування подальшої роботи; аналіз результатів роботи; опрацювання інформації, що надходить від підрозділу за певний період (стор. 141).

Значну увагу приділено окремим питанням реалізації адміністративно-правових форм діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму, а саме системі форм діяльності Служби безпеки України в цій сфері, зокрема правовій та організаційній.

Дисертантом аргументовано, що адміністративне законодавство у сфері діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму регулює наступні групи суспільних відносин: внутрішньоуправлінські відносини; відносини з профілактики, попередження, виявлення та припинення терористичних діянь; взаємодію Служби безпеки України з іншими органами державної влади, міжнародними організаціями та громадськістю (стор. 181).

Дисертантом виокремлено ознаки взаємодії суб'єктів у сфері державного управління: це спільна діяльність двох або більше суб'єктів;

така діяльність є узгодженою за метою, місцем, часом, засобами, тощо; суб'єкти, що взаємодіють, не підпорядковані один одному; дана діяльність спрямована на досягнення спільної мети; заснована на законах та підзаконних нормативно-правових актах; усі суб'єкти взаємодії є рівноправними при її реалізації; включає не лише спільну діяльність, а й об'єднання сил та засобів (стор. 183).

На схвалення заслуговує й ціла низка інших положень дисертації.

Поряд з позитивною в цілому оцінкою дисертації Носача Андрія Володимировича, вважаю доцільним висловити критичні **зауваження щодо окремих її положень і висновків**, оскільки у роботі висловлена низка міркувань, що викликають заперечення, хоча самі по собі вони відносяться до дискусійних теоретичних та практичних питань.

1. При визначенні основних напрямків правоохоронної діяльності (попередження, виявлення та припинення правопорушень; оперативно-розшукова діяльність та досудове розслідування, провадження у справах про адміністративні правопорушення; виконання рішень судів та постанов у справах про адміністративні правопорушення; контрольно-наглядова діяльність; охорона публічного порядку та публічної безпеки; надання правової допомоги) (стор.35), не враховано ті особливості, що контрольно-наглядова діяльність та надання правової допомоги здійснюються не лише спеціально уповноваженими державними органами, які автором визначені як правоохоронні, а й іншими суб'єктами (зокрема, громадськими організаціями, органами місцевого самоврядування тощо). У зв'язку з чим слід уточнити основні напрямки правоохоронної діяльності.

2. Погоджуючись з автором у тому, що принципи діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму можуть бути класифіковані на загальні та спеціальні, організаційні та функціональні (стор. 57-59), поза увагою здобувача залишилися такі принципи як: позапартійність;

безперервність; підконтрольність та підзвітність відповідним органам державної влади в межах, передбачених законом. Доцільним вбачається проведення розподілу зазначених принципів відповідно до наданих автором критеріїв класифікації.

3. Як вказує автор, принципи діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму - це закріплені в національному та міжнародному законодавстві основоположні засади, правила, настанови, на підставі яких вона реалізує свою компетенцію з профілактики, попередження та припинення будь-яких проявів тероризму (стор.98). Натомість, зазначений орган має діяти лише в межах повноважень, що передбачені нормами національного законодавства, як це встановлено в ст.19 Конституції України. Відтак, міжнародне законодавство може встановлювати принципи діяльності СБ України тільки в разі його ратифікації Україною.

4. Не досить чітко та логічно сформульовано визначення компетенції суб'єкта владних повноважень як сукупності закріплених в чинному законодавстві його прав та обов'язків, які реалізуються ним у чітко визначених законом сфері та межах з метою виконання завдань і функцій держави (стор.99). Адже, до елементів компетенції належить також і коло питань, для вирішення яких такий суб'єкт створено, що не враховано у наданому визначенні.

5. Погоджуючись з автором в тому, що в діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму можуть мати місце адміністративні договори, досить сумнівною є можливість укладення так званих «мирових угод» - договори щодо розмежування компетенції суб'єктів протидії тероризму на основі взаємних поступок (стор.123). Зокрема, не визначено коло осіб, з якими Служба безпеки України взагалі може розмежовувати такого роду компетенцію, не встановлено суть взаємних поступок тощо. У зв'язку з цим слід уточнити види адміністративних договорів в діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму.

Наведені спірні точки зору і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка носить самостійний і творчий характер, має наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань, насамперед, характеризує складність і актуальність досліджуваної теми та власний підхід до її розгляду дисертантом. В дослідженні автору вдалося досягти його мети.

Практичне значення одержаних результатів. Наведені в дисертації положення можуть бути застосовані не тільки в науково-дослідній сфері як основа для подальшого розроблення шляхів удосконалення адміністративно-правових форм діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму та у правотворчості в ході внесення змін і доповнень до законодавства, що регламентує адміністративну діяльність Служби безпеки України з протидії тероризму, а також і у навчальному процесі.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату. Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог.

Аналіз тексту дисертації дозволяє відмітити, що автором здійснено комплексне вивчення, теоретичний аналіз, осмислення та розгляд доктринальних ідей та практичних аспектів адміністративно-правових форм діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму з наступним обґрунтуванням теоретичних положень і формулюванням рекомендацій щодо напрямків і перспектив подальшого удосконалення відповідного законодавства. Використання належної методологічної та інформаційної основ дисертаційного дослідження надало авторові можливість отримати нові науково обґрунтовані результати, які мають як теоретичне, так і практичне значення для подальшого вдосконалення адміністративно-правових форм діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму.

Повнота висвітлення результатів дослідження. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, досить повно викладено у шести статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, та чотирьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях, які додатково відображають наукові результати дисертації.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК.

Усе викладене дає підставу для висновку про те, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правові форми діяльності Служби безпеки України з протидії тероризму» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Носач Андрій Володимирович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
декан факультету № 1
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України



О.М. Музичук

